

הנחיות להוראת המצגת "להיות בן, להיות בת"

רקע:

מחקרים העוסקים במגדר בעשורים האחרונים מצביעים על כך שבבית הספר מתרחשים תהליכים הקשורים בעיצוב עמדותיהם של נערים ונערות כלפי מגדר, ויש ציפייה חברתית לכך שבית הספר יכין אותם לקראת תפקוד בעולם המבוגרים. המטרה היא לחנך לשוויון מגדרי ולעצב תפיסת עולם ותרבות שוויוניים לתועלת הפרט והחברה (מתוך [אורנים](#)).

מצגת זו היא מצגת **שנייה** בערכת מגדר, הראשונה היא [מצגת בנות בנים – מצאו את ההבדלים](#) העוסקת ב: העלאת המודעות לנושא והצפת המחשבות והרגשות הקשורים אליו, הקניית ידע על מצב השוויון בין המינים בחברה, וזיהוי הפערים בין בנים לבנות שיש בפועל בסביבתם הקרובה של התלמידים.

אפשר להשתמש במצגת זו בשיעור כישורי חיים.

קהל יעד: תלמידי כיתות ו-ז.

מטרות:

1. התלמידות והתלמידים יבינו שמגדר הוא איפיון רחב **וגמיש**, ושכל אחד מחפש למצוא בתוכו את עצמו.
2. התלמידות והתלמידים יכירו בכך שיש מערך ציפיות שלם הנובע ממינם הביולוגי, מרגע לידתם.
3. התלמידות והתלמידים יזהו סטריאוטיפים מגדריים (מינניים) שכיחים ויתרגלו חשיבה על דוגמאות סותרות.
4. התלמידות והתלמידים יכירו ברווחים של בחירות אנטי מגדריות הנובעות מהעדפה אישית.
5. התלמידות והתלמידים יחשבו על דרכי התמודדות עם תגובות הסביבה אל מול בחירות לא מקובלות.

פעילות הכנה:

הזכירו לתלמידות ולתלמידים את מצגת המבוא מצגת בנות בנים – מצאו את ההבדלים והסבירו כי שיעור זה יתמקד בנושא סטראוטיפים מגדריים.

כמו כן, הנחו את התלמידים להוריד למכשיריהם הסלולריים את אפליקציית הסל"ב.

שקופית 1: שקופית פתיחה

שאלו את התלמידות: מה זה אומר בשביל כל אחת מכן להיות בת?

שאלו את התלמידים: מה זה אומר בשביל כל אחד מכם להיות בן?

שאלו-

- ✓ האם יש נושאים משותפים שחזרו על עצמם בין הבנים/ הבנות?
- ✓ האם יש משהו מגביל בלהשתייך למין מסוים? הסבירו.
- ✓ מי יכול/ה להסביר מה זה מגדר? (למורה: מגדר זהו מערך הציפיות המשויך למין מסוים. למשל הציפייה מבנים לא לבכות ומבנות להיות עדינות).
- ✓ מה ההבדל בין מין לבין מגדר ולמה בכלל יש הבחנה בין השניים? (למורה: מין זהו ההבדל במערכת הרבייה של בני האדם; מגדר זהו מערך הציפיות המשויך למין ספציפי).
- ✓ האם לדעתכם יש הבדלים במוח בין בנות לבנים? כלומר- האם יש דבר כזה מוח נשי ומוח גברי? (למורה: מחקרים מהעת האחרונה מצביעים שאין הבדל בין מוח של נשים לגברים. ההבדלים נובעים ממערך הציפיות החברתיות שגורמות לנשים ולגברים להתנהג בהתאם למצופה מהם; אנחנו נוטים לראות מה שאנחנו מצפים לראות ולכן נזהה בקלות תכונות תואמות מגדר ונפספס תכופות תכונות אנטי מגדריות).

שקופית 2: מה זה להיות בן? מה זה להיות בת?

בשקופית זו מוצג סרטון משאל רחוב עם בני ובנות נוער מכיתה ו', בו הם נשאלים מה זה בשבילם להיות בן או בת.

שאלו את התלמידות והתלמידים:

- ✓ מה דעתכם על מה שראיתם?
- ✓ אילו מחשבות עלו בכם במהלך הצפייה?
- ✓ האם היה משהו שציפיתם לשמוע והיה חסר לדעתכם?
- ✓ האם היה משהו ששמעתם והפתיע אתכם? אם כן, מהו?

שקופית 3: מה זה עושה לי

בשקופית התלמידות והתלמידים מתבקשים לשתף מה מעורר בהם הנושא.

בקשו מהתלמידות והתלמידים לבחור בהיגדים המשקפים את מה שעורר בהם הסרטון.

כמו כן, התלמידות והתלמידים יכולים להוסיף היגדים בתיבות הטקסט החופשי.

כשתלמיד או תלמידה בוחרים בהיגד מסוים, שאלו:

- ✓ מה זה אומר?
- ✓ האם חשבת על הנושא בעבר?
- ✓ האם הסרטון מעורר בך רגשות נוספים שאינם מופיעים כאן? פרט!.

שקופית 4: הכללות על בנים ובנות

בשקופית זו מוצגים משפטים סטריאוטיפיים מגדריים הלקוחים מתוך הסרטון שבהם צפו זה עתה.

המשפטים מופיעים במשחק שמטרתו לערער על הקביעות הללו, באמצעות העלאת דוגמאות ממשיות מנוגדות לאותם משפטים.

לחיצה על הקלף מציגה היגד המבטא דעה קדומה שכיחה שלקוחה מתוך הסרטון "משאל רחוב" בו צפו, והתלמידות והתלמידים מתבקשים למצוא תוך דקה כמה שיותר דוגמאות שסותרות את ההיגד מהמציאות. כל דוגמה מזכה אותם בכוכב.

הדעות הקדומות המוצגות בקלפים המה:

- ✓ גברים אגרסיביים יותר מבנות
- ✓ להיות גבר זה לעמוד על שלך
- ✓ תפקיד הגבר לפרנס את הבית ותפקיד האישה לבשל
- ✓ יש יותר בנות שמקבלות בנות שמשחקות כדורגל, מאשר בנים שמקבלים בנים שרוקדים
- ✓ בנות יותר לוקחות ללב
- ✓ בנים אוהבים ספורט ובנות אוהבות אומנות

הסבירו לתלמידות ולתלמידים כי דעות קדומות אלו נקראות סטריאוטיפים מגדריים (מינניים).

בקשו מהתלמידות והתלמידים להתחלק לקבוצות הומוגניות (בנים לחוד ובנות לחוד) של 3-4 בקבוצה.

בקשו מהם להעלות דוגמאות נוספות לסטריאוטיפים מגדריים ודוגמאות שסותרות אותם מהמציאות.

בסיום, במליאה- בקשו מנציגות מכל קבוצה להציג דוגמה אחת או שתיים לסטריאוטיפ מגדרי ואת הדוגמאות הסותרות שמצאו.

להרחבה ניתן להציג בפניהם את הסרטון [סטריאוטיפים מגדריים](#).

בקשו מהתלמידות והתלמידים להסביר מה הם ראו בסרטון (למורה: ילדות וילדים, בני ובנות נוער שבחרים לנהוג בצורה לא מקובלת – אנטי מגדרית – הסביבה מנסה ליישר אותם לגבולות המגדר. לנהוג באופן המצופה מהמגדר שלהם, או להימנע מהתנהגויות שאינן תואמות את המגדר שלהם).

שאלו:

- ✓ איך הסביבה מגיבה לדמויות בסרטון שלא פועלות כפי שמצופה מהן?
- ✓ איך זה גורם לאותם ילדים, ילדות ומתבגרים להרגיש? הסבירו מדוע.
- ✓ הסרטון מסתיים באמירה: "החברה מנסה לשים את כולנו בקופסאות. אם נאתגר את הסטריאוטיפים המגדריים, נוכל להשתחרר". מה דעתכם על כך? למה הכוונה ב"להשתחרר", וממה?

שקופית 5: בחירה מגדרית או העדפה אישית

מטרת שקופית זו, היא העלאת מודעות כל אחת ואחד מהתלמידים, למידה שבה הוא או היא מושפעים בבחירותיהם בחיים מציפיות הסביבה מהם, אל מול העדפותיהם האישיות.

מומלץ ללחוץ על כפתור המידע הנוסף, המחדד את השפעת המגדר על כל אדם.

בקשו מהתלמידות והתלמידים להצביע פעם אחת עבור כל היגד, או לבחור בהיגד חדש ולכתוב אותו באזור הטקסט החופשי ולהצביע רק עבורו.

התבוננו בתמונת הגרף שהתקבלה ושאלו את הכיתה:

- ✓ מה אפשר לראות מהגרף שהתקבל על העמדות של התלמידות והתלמידים בכיתה שלנו?
- ✓ האם זה מפתיע אתכם? הסבירו
- ✓ האם אתם יכולים להיזכר במשהו שרציתם לעשות בתור ילדים – שניסו להניא אותכם מכך? (למורה: למשל- בן שאהב לטאטא את הבית ודחקו בו להפסיק; בת שאהבה לשחק אחה"צ רק עם הבנים ודחקו בה לשחק יותר עם בנות; בן שאהב לשחק עם בובות וקנו לו מכוניות וכלי עבודה; בן או בת שרצו להתחפש לדמות אנטי מגדרית והניאו אותם מכך וכדומה).

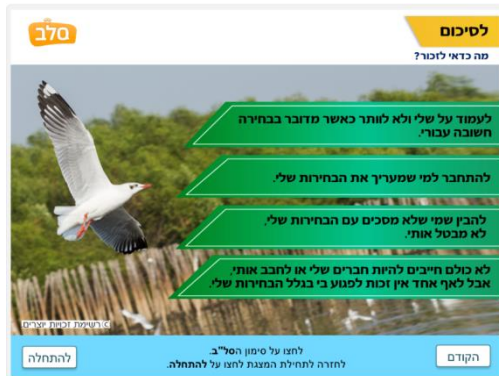
שקופית 6: ללכת עם הבחירה שלי

מטרת שקופית זו היא להעלות למודעות את כל המחירים והרווחים האפשריים, בבחירות לא מקובלות – הנוגדות את המגדר.

בקשו מהתלמידות והתלמידים לבחור בהיגדים קיימים המבטאים השפעות חיוביות או שליליות כתוצאה מבחירה שנובעת מהעדפה אישית – גם אם היא נגד הזרם. כמו כן, יוכלו התלמידות והתלמידים להשלים תוכן באזורי הטקסט החופשי, ולהסביר את כוונתם. בקשו מהם דוגמאות להמחשה במידת האפשר.

שקופית 7: לסיכום

לאחר שהתלמידים נוכחו במחירים וברווחים הנובעים מבחירות אנטי מגדריות, בשקופית זו מוצגים היגדים המסייעים בהתמודדות עם תגובות החברה והסביבה.

הזמינו אותם להציע רעיונות נוספים, על אלו שכבר מופיעים.

בשקופית זו ניתן להשתמש בסל"ב- סולולר בכיתה

במקום לערוך דיון רגיל במליאה, ניתן ללחוץ על אייקון הסל"ב וליהנות מחוויה אינטראקטיבית ייחודית.

הלוח יראה כך, עם השאלה לדיון: הציעו דרכי התמודדות עם תגובות הסביבה.

השימוש בסל"ב יאפשר לתלמידים לחשוב, להיות יצירתיים ולשתף בתובנות שלהם. לאחר סגירת הלוח, ניתן לחזור לשקופית ולפרוש בפני התלמידים את דרכי ההתמודדות המוצעות:

- ✓ לעמוד על שלי ולא לוותר, כדי להגשים את עצמי.
- ✓ להתחבר למי שמעריך את הבחירות שלי.
- ✓ להבין שמי שלא מסכים עם הבחירות שלי, לא מבטל אותי.

לסיכום שאלו את התלמידים:

- ✓ אילו מחשבות עולות בכם בעקבות הפעילות?
- ✓ מה חידשה לכם הפעילות?
- ✓ האם הפעילות משנה משהו בהתבוננות שלכם על בחירותיכם בחיים עד כה? (לבוש, חוגים, עיסוק בספורט וכדומה).